

सम्पादकीय

भूमे साप्ताहिक

वर्ष ४

अङ्क १२

२०७९ चैत ०१ बुधबार

सुशासनको पहिलो आधार जनमैत्री प्रशासन

सरकारी कार्यालयबाट गरिने सेवा प्रवाहको पहिलो सर्त जनमैत्री हुनुपर्दछ। सेवाग्राहीप्रति गरिने व्यवहार, उनीहरूलाई प्रदान गरिने सेवा छिटो, छरितो र सहज बनाउँदा नै जनमैत्री प्रशासनको पहिचान हो। जनताप्रति उत्तरदायी राज्य संयन्त्र भयो भने मात्रै नागरिकले सहज सेवा सुविधा पाउन सक्छन्।

सेवा दिन बसेका सरकारी कर्मचारीले नागरिकलाई सरल र सहज सेवा दिन सकेनन् भने कर्मचारी र नागरिकबीच मात्रै फाटो आउँदैन, सिंगो सरकारी निकाय र राज्य नै असफल हुन्छ। त्यसमा आम नागरिकमा राज्यप्रतिको विस्तृणा र आक्रोश बढ्दै जान्छ। त्यसैले हरक्षण राज्यको जुनसुकै निकायमा भएका सरकारी कर्मचारीहरूले आफ्नो दायित्व जनतालाई सहज, सरल र छिटो छरितो सेवा सुविधा दिने हो भन्ने सम्झिदिए धेरै समस्या समाधान भएर जान्छ।

चुस्त र गुणस्तरीय सेवा पाउने नागरिकको अधिकारलाई कर्मचारी प्रशासनले सदैव मनन् गर्थे भने सेवाग्राहीका गुनासा र समस्याहरू बिस्तारै कमै हुँदै जान्छन्। राज्यको माथिल्लो तहदेखि तल्लो तहसम्मका सबै कर्मचारीहरूले इमान्दारितापूर्वक आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गर्दै सरल र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा जोड दियो भने हामीले कल्पना गरेको जनमैत्री राज्यसंयन्त्रको सपना पूरा हुनेछ। अतः सुशासनको पहिलो आधार जनमैत्री कर्मचारी संयन्त्र, जनमैत्री प्रशासन हुनु जरुरी छ।

प्रकाशक

भूमे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

खाबाडबगर, रुकुम (पूर्व)

लुम्बिनी प्रदेश नेपाल

अर्गानिक जिल्ला कार्यान्वयनमा स्थानीय तह

रुकुम पूर्व भूमे गाउँपालिका-५ को सेरावाड बस्ती

❖ बालाराम शेर्पाली

दुई वर्षअघि लुम्बिनी प्रदेश सरकारले घोषणा गरेको अर्गानिक जिल्ला कार्यान्वयन गर्न रुकुमपूर्वका स्थानीय तह र बासिन्दाहरू लागिपरेका छन्। प्रदेश सरकारले अर्गानिक जिल्ला घोषणा गरेर यहाँ रासायनिक मल विषादी जस्ता पदार्थ प्रयोगमा रोक लगाई स्थानीय रूपमै उत्पादन हुने प्राङ्गारिक मल कम्पोष्ट मल प्रयोग गराउने लक्ष्य लिएको छ।

सरकारको घोषणा कार्यान्वयनमा यहाँका स्थानीय तह र कृषकहरू पनि प्रतिबद्ध देखिएका छन्। जिल्लाका अधिकांश कृषकहरूले अहिले रासायनिक मलभन्दा गाउँघरमै उत्पादन हुने अर्गानिक मलको

प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ। जिल्लाको कृषियोग्य माटोको पिएच मान पनि खेतीयोग्य नै रहेको छ। त्यसको साथै माटोमा हुने फस्फोरस लगायत अन्य खनिज पदार्थको मात्र पनि ठिक देखिएको बेला बेलामा हुने माटो परिक्षणको क्रममा देखिएको एकीकृत कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यालय रुकुमपूर्वले जनाएको छ।

त्यसका लागि जिल्लाका तीन वटै सिस्ने, भूमे र पुथाउत्तरगंगा गाउँपालिकामा भेडा (बाखा मिसन कार्यक्रम), मासु उत्पादनका लागि बाखा पालन कार्यक्रम, प्राङ्गारिक मलमा अनुदान, तरकारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम, माटो सुधार कार्यक्रम, स्मार्ट

कृषि गाउँ कार्यक्रम, सुन्तला, स्याउ, ओखर, आलु, लसुन, टिम्मुर, मह उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ।

जिल्लाका ३१ वडाहरूमध्ये भूमे गाउँपालिकाको वडा नं. ९ ले भने अर्गानिक जिल्लाको नामलाई कायम गर्नको लागि छुट्टै योजना अगाडि सारेको छ। वडाभित्र रासायनिक मलको प्रयोगलाई पूर्ण रूपमा निषेध गरेको वडा अध्यक्ष विनोद बुढाले बताउनु भयो।

“अर्गानिक जिल्ला भनेर घोषणा गरियो त्यसलाई यथार्थमा परिवर्तन गर्नको लागि रासायनिक मलको प्रयोगलाई वडामा पूर्ण रूपमा प्रतिबन्ध गरेका छौं।” वडा अध्यक्ष बुढाले भन्नुभयो “रासायनिक मलको ठाउँमा प्राङ्गारिक मललाई नै प्रोत्साहित गरेका छौं।”

त्यस्तै आफ्नो कार्यकालमा कृषक र कृषि क्षेत्रलाई नै पहिलो प्राथमिकता दिएर काम गरेको पनि अध्यक्ष बुढाले बताउनु भयो। २ सय घरधुरी रहेको उक्त वडामा किसानहरूलाई अनुदान विभिन्न प्रकारका बिउ वितरण पनि गरिरहेको अध्यक्ष बुढाले बताउनु भयो। “कृषकहरूको आयआर्जनलाई बढाउन वडाको बजेटबाट नै लसुन २० र अदुवाको २० क्वीन्टल खरिद गरि वितरण पनि गरेका छौं।” त्यस्तै वडास्तरमा पनि निरन्तर रूपमा विकास निर्माणका कार्य पनि भइरहेको वडा अध्यक्ष बुढाले बताउनु भयो।

लुम्बिनी प्रदेश सरकारले २०७७ सालमा रुकुम पूर्वलाई अर्गानिक घोषणा गरेको थियो। प्रदेश सरकार अन्तर्गतको एकीकृत कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यालयको पहलमा रुकुमपूर्वलाई अर्गानिक जिल्ला घोषणा गरिएको हो।

अटो रिक्साबाट गाउँमै राम्रो आम्दानी

❖ बालाराम शेर्पाली

कुनै बेला गाडी चढ्न दिनभर पैदल हिड्नुपर्ने रुकुमपूर्वका बासिन्दालाई अहिले गाउँमै अटो रिक्साले सेवा दिइरहेका छन्। दुई वर्षअघिदेखि भूमे गाउँपालिका लगायत रुकुमपूर्वका अधिकांश ठाउँमा अटो रिक्सा संचालनमा आएपछि यहाँका बासिन्दा अटो

रिक्साको सेवा लिइरहेका छन् भने थुप्रै युवाहरूले अटो रिक्सा चलाएर गाउँमै आम्दानी गरिरहेका छन्।

भूमे गाउँपालिकाको मध्यपहाडी लोकमार्ग र ग्रामीण कच्ची सडकमा समेत २०७७ सालदेखि नै अटो रिक्सा सञ्चालनमा आएको अटो चालक श्याम बुढाले बताउनु भयो। अटो रिक्सा धेरै सञ्चालनमा आएपछि दुरी अनुसार अटो रिक्साको भाडादर निर्धारण गरिएको छ। पक्की सडकमा प्रतिकिमि १५ रुपैयाँ र कच्ची सडकमा प्रतिकिमि २० रुपैयाँ भाडादर तोकिएको अटो रिक्सा व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष बालाराम सुनारले जानकारी दिनुभयो।

सुनारका अनुसार रुकुमकोटदेखि दोमहीसम्म २ सय, लुकुमदेखि रुकुमकोट ४ सय ५०,

खाबाडदेखि रुकुमसम्म ३ सय, काँक्रीदेखि खाबाडसम्म १ सय र रुकुमदेखि सेराबाडसम्म २ सय रुपैयाँ भाडा निर्धारण गरिएको समितिका अध्यक्ष सुनारले बताउनु भयो। लामो दुरीअन्तर्गत रुकुमकोटदेखि भूमे गाउँपालिकाको विभिन्न गाउँ बस्तीमा बाटो हेरेर भाडा लिने गरेको सुनारले बताउनु भयो।

भूमे पालिकाभर ४९ वटा अटो रिक्साहरूले सेवा दिइरहेका छन्। पछिल्लो समयमा विदेश जानुभन्दा गाउँमै अटो रिक्साबाट राम्रो कमाइ हुने भएकाले युवाहरू यसतर्फ आकर्षित भएको भूमे गाउँपालिका वडा नं ५ सेराबाडका अटो चालक रमेश सुनारले बताउनु भयो। अटो रिक्सा नियमित चलाएर गाउँमै महिनाको ४० हजारसम्म कमाउन सकिने भन्दै उहाँले सडक सञ्जाल विस्तारले रोजगारीको अवसर खुलेको बताउनु भयो।

पुष्पलाल मध्यपहाडी लोकमार्ग : रुकुम बदल्ने मार्ग

■ महेश केसी

रुकुम पूर्व पूर्व-पश्चिम राजमार्गको विकल्पमा रूपमा निर्माण थालिएको राष्ट्रिय गौरवको आयोजना हो- पुष्पलाल मध्यपहाडी लोकमार्ग । नेपालको पूर्व पाँचथरको चियोभन्ज्याङदेखि मध्यपहाडका २६ जिल्लालाई जोड्दै सुदूरपश्चिम बैतडीको झुलाघाटसम्म यो मार्ग फैलिएको छ । यसको कुल लम्बाइ १ हजार ८ सय ७९ किमि छ । यसमध्ये रुकुम पूर्व र पश्चिममा गरेर १ सय २५ किमि पर्छ ।

बागलुङ र रुकुम पूर्वको सीमास्थल पाथीहाल्नेबाट दर्जनौं बस्तीलाई जोड्दै जिल्ला सदरमुकाम रुकुमकोटबाट यो मार्ग पश्चिमतर्फ अघि बढ्छ ।

त्यसपछि रुकुम पश्चिमको खोपिचारदेखि जिल्ला सदरमुकाम खलंगा भएर भेरी नदीको तीरैतीर चौरजहारी हुँदै जाजरकोटतर्फ लाग्छ । यो मार्गको कुल लम्बाइमध्ये रुकुम पूर्वमा ५५ किमि पर्छ भने पश्चिममा ७० किमि ।

सिस्ने-५ रुकुमकोटका मदन शाह यस मार्गलाई रुकुमको लाइफलाइन मान्छन् । रुकुमलाई पूर्व-पश्चिम राजमार्गसँग जोड्न कुनै बेला एक मात्र सडकका रूपमा राप्ती लोकमार्ग थियो । वैकल्पिक राजमार्गका रूपमा मध्यपहाडी लोकमार्गले रुकुमलाई जोडेपछि यसले यहाँको विकासमा महत्त्वपूर्ण टेवा पुगेको शाहको भनाइ छ ।

रुकुमको उत्पादनको बजारीकरण, यहाँका जनताको व्यावसायिक विकास, रोजगार सिर्जनाका साथै यस क्षेत्रको सुन्दर प्रकृति, भाषा, कला र संस्कृतिलाई प्रचार-प्रसार गर्न लोकमार्गले निकै ठूलो अर्थ राख्ने शाहको ठम्याइ छ । 'सडक पुग्यो भनेर मक्ख परेर मात्रै हुँदैन,' उनले भने, 'यसबाट अधिकतम लाभ लिन सक्नुपर्छ । यसका लागि स्थानीय सरकारले विशेष योजना बनाएर लाग्न जरुरी छ ।'

भुमे-२ काँक्रीकी ६७ वर्षीया कमेनी बुढालाई आफ्नो घरछेउ हुँदै सडक आउला र गाडी चढ्न पाइएला भन्ने कल्पनासम्म थिएन । १५ वर्षअघि जब बाटोको नापनक्सा सुरु भयो, तब पनि उनले पत्याइनन् । तर, जब मूल लोकमार्ग बन्यो, बुढालाई सपनाजस्तो लाग्दै छ । 'हिँडेरै डाँडापाखा र पहाड छिचोलेका हामीलाई यति राम्रो सडक बनेको

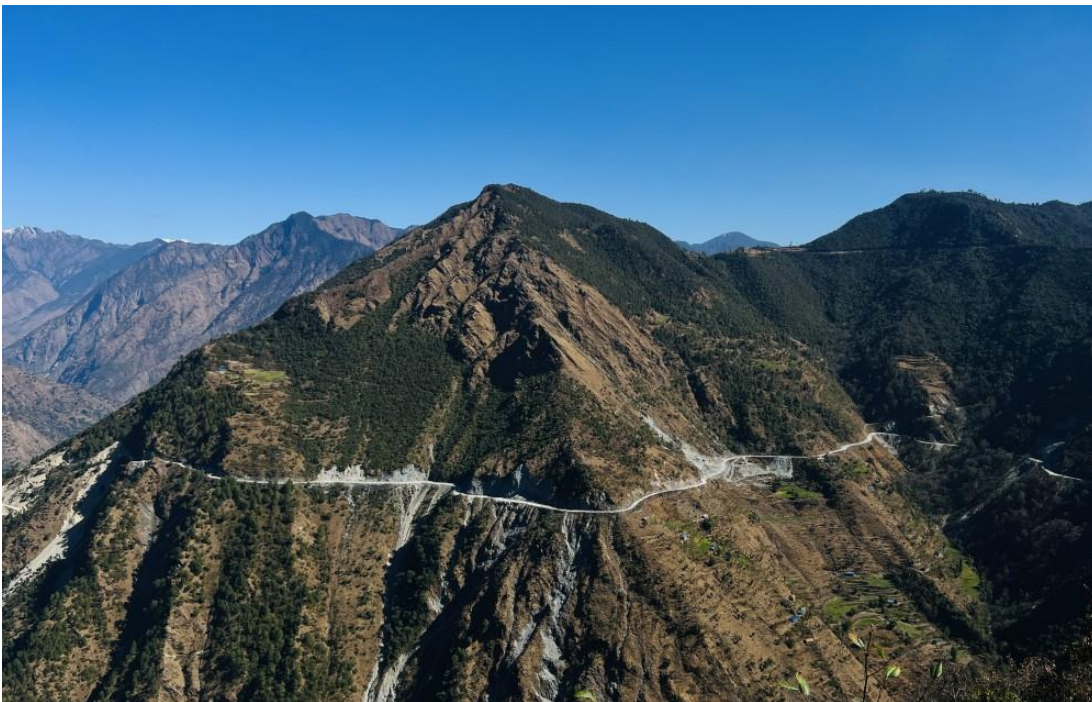
देख्दा खुसीले त्यसै फुरुड फुरुड पारेको छ,' उनले भनिन् ।

अगला-अगला पहाड छिचोलेर लमतन्न परेको फराकिलो लोकमार्ग बनेकामा बुढा मात्रै होइन, अघिल्लो पुस्ताका जोकोहीलाई पनि सपनाजस्तै लाग्छ । सिस्ने-५, रुकुमकोटका खिमानन्द गौतम कुनै बेला नुन-तेल ल्याउन बटौली (बुटवल) गएको सम्झन्छन् । 'सात दिन लगाएर हिँडेरै बटौली पुग्थ्यौं । नुन-तेल र कपडालत्ताको भारी बोकेर फर्कदा अरू सात दिन लाग्थ्यो,' उनले भने, 'अहिले त आँगनछेउमै गाडी गुड्छ ।'

मध्यपहाडी लोकमार्ग सञ्चालनमा आउनुपूर्व रुकुमबाट सल्यान हुँदै दाङ झरेर लमहीबाट पूर्व—पश्चिम हुँदै काठमाडौं जाँदा करिब दुई दिनमा काठमाडौं पुगिन्थ्यो भने यो मार्ग सञ्चालन भएपछि रुकुमबाट बागलुङ, पोखरा हुँदै डेढ दिनमै

काठमाडौं पुगिन्छ । 'अब त दाङ हुँदै काठमाडौं जान उल्टोजस्तो लाग्न थाल्यो,' मुसीकोट-१ रुकुम पश्चिमकी शारदा डाँगीले भनिन्, 'मध्यपहाडी लोकमार्ग भएर यात्रा गर्दा सहज र छोटो पनि छ ।'

रुकुमबाट काठमाडौं

जान मध्यपहाडी लोकमार्ग प्रयोग गर्दा यात्रा रोमाञ्चक भएको अनुभव सुनाउँछन् मुसीकोट-१ का सन्तोष थापा। 'खोला तर्दै, पहाड चढ्दै उत्तरका हिमाली दृश्यसँग समेत साक्षात्कार भएर यो बाटोमा यात्रा गर्नुको आनन्द बेग्लै छ,' उनले भने। पश्चिमको होचो भाग चौरजहारीबाट भेरी नदी तीरैतीर हुँदै सदरमुकाम खलंगा अनि त्यहाँबाट मनोरम साँखको बस्ती छिचोलेर पूर्वको सदरमुकाम रुकुमकोट पुगी कमल दहको दर्शन गरेर भुमे हुँदै अघि बढ्नुमा छुट्टै आनन्दको अनुभव बुटवलका युवराज कँडेलले पनि बटुलेका छन्। 'मध्यपहाडी लोकमार्गको यात्रा भनेपछि मलाई फुरुंग हुन्छ,' उनले भने, 'यो लोकमार्गमा जति यात्रा गरे पनि थकाइ हैन, आनन्द मिल्छ।'

यस मार्गको निर्माण ८५ प्रतिशत सकिएको आयोजना कार्यालय दैलेखले बताएको छ। रुकुम खण्डको १ सय २५ किमिमध्ये १ सय ६ किमि कालोपत्र सम्पन्न भइसकेको छ भने बाँकी १९ किमि पनि कालोपत्र गर्नका लागि आवश्यक तयारी भइरहेको आयोजना प्रमुख युवराज पोखरेलले जनाए।

रुकुम पूर्वको भुमे र सिस्ने गाउँपालिकालाई यो मार्गले जोड्छ भने पश्चिमको चौरजहारी नगरपालिका, सानीभेरी गाउँपालिका र मुसीकोट नगरपालिकालाई पनि यस मार्गले जोड्छ। पूर्वमा दाङ घोराहीबाट रोल्पा हुँदै आउने सहिद मार्ग मध्यपहाडसँग जोडिन्छ भने पश्चिममा दाङ तुलसीपुरबाट सल्यान हुँदै आउने राप्ती लोकमार्ग

पनि यस मार्गसँग जोडिन्छ। पछिल्लो समय मध्यपहाडी लोकमार्गलाई मूल मार्ग मानेर विभिन्न ग्रामीण सडकको विकास तथा विस्तार भइरहेको भूमे गाउँपालिका अध्यक्ष होमप्रसाद श्रेष्ठले बताए। यस मार्गअन्तर्गत छिमेकी जिल्ला बागलुङको निसी गाउँपालिकासँग जोडिएर सीमास्थल पाथीहाललाई साझा पर्यटकीय गन्तव्य बनाउने योजनामा गाउँपालिका रहेको अध्यक्ष श्रेष्ठले जनाए। यस मार्गअन्तर्गत रुकुम खण्डमा जम्मा १२ वटा पक्की पुल पर्ने आयोजना कार्यालय दैलेखका इन्जिनियर होमनाथ पौडेलले बताए। उनका अनुसार ११ वटा पुलको निर्माण सम्पन्न भइसकेको छ। बाँकी एउटा पुल मात्रै बन्न बाँकी छ। रुकुम पश्चिम र जाजरकोट जोड्ने चौरजहारीस्थित भेरी नदीमा बन्नुपर्ने पुल निर्माण अलपत्र छ, जसका कारण चौरजहारीसँग मध्यपहाडी लोकमार्गको सम्पर्क विस्तार हुन सकेको छैन। यहाँ पुल नबन्दा मध्यपहाडीसँग जोडिएर योजना बनाउन नसकिएको चौरजहारी नगरपालिका प्रमुख पुष्प वादीले बताए। मध्यपहाडी लोकमार्गअन्तर्गत १० ठाउँमा आधुनिक सहर बनाउन पनि नेपाल सरकारले काम गरिरहेको छ। त्यसैमध्येको एउटा प्रस्तावित सहर चौरजहारी पनि हो। सहरीकरणको कामलाई गति दिन र यहाँ मानवीय गतिविधि बढाउन पुल निर्माण चाँडो गर्नुपर्नेमा प्रमुख वादीको जोड छ।

लुम्बिनीको एक मात्र हिमाली जिल्लाका रूपमा रहेको रुकुम पूर्वका पर्यटकीय स्थल ढोरपाटन

सिकार आरक्ष, पुथा र सिस्ने हिमाल, अगला पहाड र सुन्दर बुकी पाटन अनि सिस्नेको गुसा दह, कमल ताल, महत र चुन्वाडको युद्ध स्मृति संग्रहालयका साथै यहाँको भाषा कला र रीति-संस्कृतिलाई प्रचार-प्रसार गरेर यसबाट पनि लाभ लिन सकिने लेखक तथा पत्रकार सुरेन्द्र रानाले बताए। 'यो मार्गले सहजता मात्रै थपेको छैन। यसले सम्भावनाको ढोकासमेत खोलीदिएको छ,' उनले भने, 'रुकुमले यसबाट अधिकतम लाभ लिन सक्नुपर्छ।'

रुकुम पश्चिमको स्यार्पु ताल, सानीभेरी, ठूलीभेरी अनि यहाँका अन्य विभिन्न ऐतिहासिक एवं पर्यटकीय स्थलसँग पर्यटकलाई जोड्न यो मार्ग सहायक हुने पर्यटन अभियन्ता सिर्जना ओलीको भनाइ छ। 'रुकुम हुँदै सुर्खेत, जुम्ला र डोल्पासम्म आवागमन गर्न मध्यपहाडी लोकमार्गको ठूलो भूमिका छ,' उनी भन्छिन्, 'काठमाडौँबाट

पोखरा हुँदै रुकुम पूर्व-पश्चिम भएर डोल्पाको से-फोकसुन्डो तालसम्म जान यो मार्गको बाटो सबैभन्दा छोटो पर्छ। तर, यसको प्रचार-प्रसार र त्यसअनुसारको विकास भने हुन सकेको छैन।

रुकुमका सम्भावनाको उजागर गर्दै विकाससँग जोड्न मध्यपहाडी लोकमार्गले निकै ठूलो भूमिका खेल्ने तत्कालीन जिल्ला विकास समिति रुकुमका पूर्वसभापति खेममान खड्काले बताए। 'यसका लागि यहाँका स्थानीय सरकारले योजना बनाएर कार्यान्वयनमा लैजानुपर्छ,' उनले भने, 'मध्यपहाडी लोकमार्गमा कसरी धेरैभन्दा धेरै मान्छे हिँडाउने र यसबाट लाभ लिन भन्ने कुरामा स्थानीय सरकारले ध्यान दिन जरुरी छ।'

पोखराबाट मुस्ताङसम्म आएका पर्यटकलाई रुकुमसम्मै ल्याउन सक्ने व्यावसायिक वातावरण बनाउन जरुरी रहेको उनले सुनाए। निर्माणाधीन मध्यपहाडी लोकमार्गको सम्पूर्ण निर्माण चालु आर्थिक वर्षभित्र सक्ने लक्ष्यका साथ काम भइरहेको र आयोजना सम्पन्न भएपछि सम्बन्धित सडक कार्यालयमा हस्तान्तरण गर्ने आयोजना कार्यालयका प्रमुख पोखरेलले बताए। **कान्तिपुरबाट**

Photo©Buddha K./JVF-NEPAL

धार्मिक पर्यटकीय स्थल प्रभु महाराजको कुटी

❖ चन्द्रसिंह श्रेष्ठ

प्रभु महाराज त्यहीं अन्तरध्यान भएको स्थान भएकाले गाउँलेहरु उक्त स्थानलाई विशेष धार्मिक स्थलको रुपमा श्रद्धा गर्दछन्।

झुम्लाबाड सिरानको तीर्थस्थल चम्बाडमा अहिले पनि गुफा, कुटीको भग्नावशेष र यज्ञ कुण्ड छन्।

आजभन्दा करिब ३ सय वर्ष अगाडि चम्बाडमा एक योगी प्रभु महाराज बस्दथे। गाउँलेहरु प्रभु महाराजलाई भेट्न जाँदा फलफूल, खानेकुरा, परिकार लिएर जान्थे। उनीहरुले कोशेली लिएर प्रभु महाराजलाई भेट्न जाँदा मनमा सोचेको कुरा प्रभु महाराजले पहिल्यै भनिदिन्थे रे।

कसैलाई केही वरदान माग्नु परेमा विश्वास गरेर प्रभु महाराजको शरणमा गएमा आफूसँग भएको कुनै फूल, अक्षता, पात वा कुनै जङ्गली जनावर टिपेर वरदान दिन्थे रे। विश्वास नगरेर औपचारिकताका लागि मात्र वरदान माग्नु गएमा

उल्टै गाली गरेर आगामी दिनमा अविश्वास लिएर नआउन भनी सम्झाएर फर्काउँथे रे।

पछि प्रभु महाराज कहाँ गए के गरे केही थाहा भएन।

प्रभु महाराज त्यहीं अन्तरध्यान भएको स्थान भएकाले गाउँलेहरु उक्त स्थानलाई विशेष धार्मिक स्थलको रुपमा श्रद्धा गर्दछन्। प्रभु महाराज सात्विक भएकाले उक्त स्थानमा बली चढ्दैन।

नजिकै प्रभु महाराजको कुण्ड रहेको छ। उक्त कुण्डमा रहेको जल आफ्नो शिरमाथि छर्किएमा अज्ञानमा भएका छल पापहरु नष्ट भई पवित्र हुने विश्वास गरिन्छ।

पर्यटकीय गन्तव्यको नाम:	प्रभु महाराजको कुटी चन्बाड
स्थान:	रुकुम) पूर्व (जिल्ला भूमे गाउँपालिका वडा नं ३ झुम्लाबाड चन्बाड
विशेषता	<ul style="list-style-type: none"> • प्रभु महाराज बसेको कुटी, उनले खाने पानीको कुवा तथा पर्खालको भग्नावशेष • पहिले गाउँका मानिसहरुले केही वर माग्न गएमा जंगली जनावर, फल वा केही चिज टिपेर तिम्रो इच्छा पूरा हुन्छ भनी बरदान दिने र पछि पूरा हुने कुरा किम्बदन्ती • अहिले पनि बैशाख जेठमा खडेरी परेमा गाउँले जम्मा भएर गाजाबाजा सहित उक्त स्थानमा पानी माग्न जाने र साँझपख पानी पर्ने विश्वास रहेको • जलजला देवताकै शाखा मानी बैशाख पूर्णिमामा पूजा हुने (दिशामार) • पूजा आज • दृष्यावलोकन
पहुँच, पूर्वाधार र अन्य सुविधाको अवस्था:	<ul style="list-style-type: none"> • सिमा-झुम्लाबाड-राङ्गी सडक अन्तर्गत झुम्लाबाड गाउँबाट पैदल ४० मिनेटमा पुग्न सकिने • खानेपानी, सार्वजनिक शौचालय, होटल लज नभएको
प्रस्तावित गन्तव्य नजिकका अन्य आकर्षक गन्तव्य	<ul style="list-style-type: none"> • चाल्नेटा राजदरबार • बेलढुङ्गा पिकनिक स्पट, क्याङ्गी जनवादी विद्यालय संग्रहालय, महत यद्ध फिचर, लुकुम वस्ती • कमलदह रुकुमकोट, थबाड
पर्यटकले समय व्यतित गर्न सक्ने आधार	<ul style="list-style-type: none"> • पूजा, अवलोकन, अध्ययन • मनोरम दृष्यावलोकन, पिकनिक
लोकप्रियता	प्रभु महाराजले कुटी बनाई बसेकोले प्रभु महाराजको कुटी नामले परिचित
सुरक्षा प्रबन्ध/संरक्षण	नभएको
हालसम्मको भौतिक तथा वित्तीय लगानी र प्रतिफल	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीयले संरक्षण बाहेक हालसम्म कुनै लगानी नभएको
विकास गर्न सकिने सम्भावना	<ul style="list-style-type: none"> • ठूलो गाउँबाट चन्बाडसम्म सिँढी निर्माण (झुम्लाबाड- सेराबाड-काँडा ट्रेकिङ रुट) • कुटी भग्नावशेष संरक्षण तथा कृत्रिम पुनर्निर्माण • संरक्षण तथा तारबार • खानेपानी सुविधा तथा कुवा निर्माण (कृत्रिम ताल) • जलजला ठान निर्माण तथा संरक्षण

कोरोनाविरुद्ध बुस्टर डोज खोप

❖ बालाराम शेर्पाली

भूमे गाउँपालिकामा कोरोना विरुद्धको बुस्टर डोज खोप लगाइएको छ। गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने दीर्घरोगी ५५ वर्षमाथिका ज्येष्ठ नागरिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति जनप्रतिनिधि कर्मचारी सुरक्षाकर्मी पत्रकारलाई बुस्टर खोप लगाइएको हो।

कोरोनाविरुद्धको बुस्टर खोप लगाउन भूमे गाउँपालिकाको स्वास्थ्य शाखाले फागुन २५ र २६ गते भूमे २ को काँक्री स्वास्थ्य चौकीमा खोप कार्यक्रम सञ्चालन गरेको थियो। धेरैसँग घुलमिल हुने सुरक्षाकर्मी, कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, व्यापारी, पत्रकार र जोखिममा रहेका दीर्घरोगी, ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर बुस्टर खोप लगाइएको भूमे गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखाका सञ्जीव खड्काले बताउनु भयो।

दुई दिन सञ्चालन भएको खोप केन्द्रमा महिला ९२ र पुरुष ९६ जनाले खोप लगाएको खड्काले बताउनु भयो। बाँकीलाई रुकुमपूर्व स्वास्थ्य केन्द्रमा खोप माग गरेर चैत दोस्रो हप्तासम्म लगाउने भूमे स्वास्थ्य शाखाका प्रमुख उपेन्द्र यादवले जानकारी दिनुभयो।

विद्युत प्रसारण लाइनको पावर परीक्षण

❖ बालाराम शेर्पाली

रुकुमगाड जलविद्युत आयोजनाको विद्युत प्रसारण लाइनको पावर टेस्टिङ गरिएको छ। गत मंगलबार राप्ती हाइड्रो एण्ड जनरल कन्स्ट्रक्सन लिमिटेडले एक सूचना प्रकाशन गरी विद्युत प्रसारण लाइनको पावर टेस्टिङ गरिएको जानकारी दिएको हो।

रुकुमगाड जलविद्युत आयोजनाको ५ मेगावाटको सिंह कन्स्ट्रक्सन धनगढी ३ कैलालीद्वारा निर्माण गरिएको ३३ केभीए विद्युत प्रसारण लाइन भूमे गाउँपालिकाको वडा नं. ४ धौलापहिरामा निर्माण गरिएको विद्युत आयोजना विभिन्न गाउँ बस्तीमा पावर टेस्टिङ चार्जिङ गरिने भएको छ।

यस्तै सिस्ने गाउँपालिका वडा नं. ५ को मैदान, धाराचौर, दुधिलागौरा सिस्नेको वडा नं. ६ का केही स्थान र रुकुम पश्चिममा पर्ने मुसिकोट नगरपालिका वडा नं. ५, ६, ७ र ८ का किटनी, सेरीगाउँ, कोल, टाकुरास्थित विद्युत प्राधिकरणको सब स्टेशनमा जाने २१ किलोमिटर लम्बाईको विद्युत प्रसारण लाइनको पावर टेस्टिङ चार्जिङ कार्य गरिने राप्ती हाइड्रो एण्ड जनरल कन्स्ट्रक्सनले जनाएको छ।

लोकसेवा आयोग, शिक्षक सेवा आयोग, हाजिरी जवाफ प्रतियोगिताका लागि उपयोगी

१. नेपालका तर्फबाट आणविक ऊर्जासम्बन्धी कन्ट्री प्रोग्राम फ्रेमवर्क (सीपीएफ)मा कहिले हस्ताक्षर भएको हो ?
- ≅ सन् २०२२ सेप्टेम्बर २७
- अस्ट्रियामा भएको अन्तर्राष्ट्रिय आणविक ऊर्जासम्बन्धी कार्यक्रममा सो कार्यढाँचामा हस्ताक्षर भएको ।
- सन् २०२२ देखि २०२७ सम्मको अवधिका लागि आणविक ऊर्जासम्बन्धी कार्यढाँचामा हस्ताक्षर भएको ।
- यससँगै नेपाललाई यस अवधिमा आणविक ऊर्जा एजेन्सी (आईईईए) मार्फत् विकीरण सुरक्षा, आणविक सुरक्षा, खाद्य तथा कृषि एवं स्वास्थ्यजस्ता क्षेत्रमा प्राविधिक सहयोग प्राप्त हुने ।
२. सन् २०२३ जनवरी १ देखि २०२४ डिसेम्बर ३१ सम्मका लागि संयुक्त राष्ट्रसङ्घको सुरक्षा परिषद्को अस्थायी सदस्यमा चयन हुन सफल राष्ट्र कुन कुन हुन् ?
- ≅ इक्वेडर, जापान, माल्टा, मोजाम्बिक र स्विट्जरल्यान्ड (सन् २०२२ जनवरी १ देखि २०२३ डिसेम्बर ३१ सम्मको अवधिका लागि : अल्बानिया, ब्राजिल, गाबोन, घाना र युएई)
३. संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय मानव अधिकार परिषद्बाट रुस कहिले निलम्बित भएको हो ?
- ≅ सन् २०२२ अप्रिल ७ (संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय महासभाको मतदानमा रुसलाई सो परिषद्बाट हटाउनुपर्ने पक्षमा बहुमत आएसँगै रुस परिषद्बाट निलम्बित भएको । मतदानमा रुसलाई हटाउनुपर्ने प्रस्तावको पक्षमा ९३ राष्ट्र र विपक्षमा २४ राष्ट्र रहेका । त्यस्तै तटस्थमा ५८ राष्ट्र रहेका । नेपाल यस प्रस्तावमा तटस्थ रहेको । राष्ट्रसङ्घीय मानव अधिकार परिषद्बाट यसअघि सन् २०११ मा लिबियालाई हटाइएको थियो ।)
४. वि.सं. २०७९ फागुन १७ मा राजधानीमा सम्पन्न नवौँ महाधिवेशनबाट नेपाल चलचित्र पत्रकार सङ्घको अध्यक्षमा को चयन भएका छन् ?
- ≅ समीर बलामी
५. सन् २०२४ को आईसीसी यू-१९ विश्वकप क्रिकेट प्रतियोगिता कहाँ हुने भएको छ ?
- ≅ श्रीलङ्का (आईसीसी यू-१९ विश्वकप एसिया क्षेत्रबाट छनोट हुँदै नेपाल पनि विश्वकपमा पुग्न सफल ।)
६. नेपाल वायुसेवा निगमको इतिहासमै पहिलो पटक ककपिट सम्हालेर अन्तर्राष्ट्रिय उडान गर्ने महिला पाइलट र को-पाइलट को हुन् ?
- ≅ पाइलट भावना पन्त र को-पाइलट सिर्जना रावत (पाइलट भावना पन्त र को-पाइलट सिर्जना रावतले वि.सं. २०७९ फागुन २१ (सन् २०२३ मार्च ५) मा काठमाडौँबाट न्यारोबडी एअर बस ३२० दुबईमा सफल अवतरण गरेका । निगमको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा महिला पाइलटको नेतृत्व नौलो नभए तापनि को-पाइलटसमेत महिला भएको यो पहिलो पटक हो ।)
७. नेपाल टेलिकमद्वारा इ-सिमको सुरुवात कहिलेदेखि भएको हो ?
- ≅ वि.सं. २०७९ भदौ ३१
८. जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी पेरिस सम्झौता अनुमोदन गर्ने पहिलो सार्क राष्ट्र कुन हो ?
- ≅ माल्दिभ्स (नेपालले सन् २०१६ अक्टोबर २४ मा यो सम्झौता अनुमोदन गरेको ।)

संकलन/प्रस्तुतकर्ता: टंक के.सी. गोरखापत्र दैनिकबाट साभार

सुन्तला जात फलफूलमा बोर्डो मिश्रण र बोर्डो पेस्टको प्रयोग

स्वतन्त्रराज चौधरी

परिचय

सुन्तला जात फलफूल बालीमा विभिन्न किसिमका रोग किराहरूको आक्रमण गर्दछ। यी रोगहरू नर्सरी बिरुवादेखि वयस्क बोट र भण्डारण गरेका फलहरूमा समेत देख्न सकिन्छ। केही वर्ष यता नेपालमा सुन्तला जात फलफूल बालीमा विभिन्न किसिमका रोग किराहरूको प्रकोपले गर्दा धेरै जसो ठाउँमा बगैँचाहरू नै मासिने अवस्थामा पुगेको छन्।

नेपालका विभिन्न ठाउँहरूमा देखा परेका रोगहरूमध्ये माटोबाट सर्ने रोगहरूमा जरा तथा फेद कुहिने, हावाबाट सर्ने रोगहरूमा डाले तथा खराने रोग र किराका माध्यमबाट सर्ने रोगहरू ग्रिनिड र ट्रीस्टेजा भाइरस आदि हुन्।

सुन्तला जातका फलफूल बालीमा दुसीजन्य रोगहरूले बिरुवाको सबै भागहरू जस्तै; पात, हाँगा, काण्ड, फल र जरा आदिमा असर गर्दछन्।

बोर्डो मिश्रण र बोर्डो पेस्ट निलोतुथो, चुना र पानी मिसाएर बानएका दुसीनाशक विषादीहरू (Broad spectrum fungicides) हुन्। साथसाथै बोर्डो मिश्रण र बोर्डोपेस्टको प्रयोगले केही ब्याक्टेरियल रोग र किराहरू पनि नियन्त्रण गर्न सकिन्छ। बोर्डो मिश्रण र पेस्ट दुसिजन्य

रोगहरू नियन्त्रणका निम्ति सबैभन्दा सस्तो, सजिलो र भरपर्दो उपाय भएता पनि कृषकहरूलाई यसको फाइदा, बनाउने र प्रयोग गर्ने तरिकाबारे जानकारी नहुँदा अझै पनि धेरैजसो कृषकहरूले यसको प्रयोग गरेको पाइदैन। बोर्डो मिश्रण र पेस्ट अन्य बोट बिरुवाहरू जस्तै तरकारी बाली, फलफूल बाली, रुखहरू र सजावट र सौन्दर्यका निम्ति प्रयोग हुन्छ भने बिरुवा र रुखहरू आदिमा लाग्ने विभिन्न किसिमका दुसिजन्य र ब्याक्टेरियल रोगहरू नियन्त्रण गर्न पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ।

यी विषादीहरू सुन्तला र कागतीको पात, हाँगा, जरा र फेदमा लाग्ने विभिन्न दुसिजन्य रोगहरूको नियन्त्रणको लागि प्रभावकारी हुन्छन्। यी विषादीहरूमा मिसाइने निलोतुथोमा रहेको तामा तत्वले रोगका संकाणु तथा जिवाणुहरूलाई मार्दछ

भने चुनामा रहेको क्याल्सियम तत्वले बोर्डो मिश्रण र बोर्डो पेस्टलाई बोटका विभिन्न भागहरूमा टाँसिएर रहन सहयोग गर्दछ। कपर तत्व आफैमा बिरुवाको सुक्ष्म खाद्य तत्व मात्र नभई यो बिरुवाको पात, डाँठ र हाँगामा पनि सजिलै लामो समयसम्म टाँसिएर रहन सक्छ। साथै चुनामा भएको क्याल्सियम तत्वले बिरुवालाई सुक्ष्म खाद्य तत्व प्रदान गर्नुका साथै कपर तत्वले गर्दा बोटबिरुवामा पर्ने विषाणु असर (Phytotoxic effect) लाई पनि न्यूनीकरण गर्न मद्दत गर्छ।

एक प्रतिशतको बोर्डो मिश्रण र बोर्डो पेस्ट बनाउने मात्रा : बोर्डो मिश्रण र बोर्डो पेस्ट बनाउदा मिसाउने पदार्थहरू उहाँ हुन केवल मात्रा मात्र फरक हुन्छ।
बोर्डो मिश्रण : १ केजी चुना, १ केजी निलोतुथो १०० लिटर पानीमा मिसाउने।

बोर्डो पेस्ट : १ केजी चुना, १ केजी निलोतुथो १० लिटर पानीमा मिसाउने।

बोर्डो मिश्रण बनाउने तरिका :

१. पहिले निलोतुथोलाई तौलीमा पिधेर मसिनो बनाउनु पर्दछ अथवा निलोतुथोलाई कपडामा पोको पारी पानीमा छुवाएर मात्र राख्नाले पनि निलोतुथो गलन सक्छ तर पुरै पोको पानीमा डुबाउनु भने हुँदैन।

२. निलोतुथो र चुना छुट्टाछुट्टै भाँडामा करिब १०-१२ घण्टा अगाडि राख्ने (भोलिपल्ट प्रयोग गर्नको निमित्त अघिल्लो दिन बेलुका नै भिजाएर छाडिदिने)।

३. मिश्रण छर्नु अघि निलोतुथो र चुनलाई छुट्टाछुट्टै भाँडोमा पानी राखी बेस्सरी घोल्ने।

४. छुट्टाछुट्टै भाँडोको घोललाई बिस्तारै हल्लाउँदै अर्को तेस्रो भाँडोमा खन्याउने।

५. यसरी बनाएको घोलमा चुना र निलोतुथोको मात्रा मिले नमिलेको जाँच गर्नुपर्छ। यसको लागि खिया नलागेको कुनै पनि फलामलाई थोरै टुप्पो घोलमा डुबाउदा टुप्पोमा खियाजस्तो दाग लागेमा थोरै चुना थप्दै चलाउनु पर्दछ र खिया नलागुन्जेल यो कार्य जारी राख्नु पर्दछ।

बोर्डो मिश्रण र बोर्डो पेस्ट बनाउदा याद गर्नुपर्ने कुराहरू :

- धातु (फलाम, तामा, पित्तल) को भाँडाहरू प्रयोग नगर्ने।
- प्लास्टिकका भाँडाहरू मात्र प्रयोग गर्ने।

- बोर्डो मिश्रण छर्नु भन्दा पहिले सुतिको सफा कपडामा छत्रे र स्प्रेयरको सहायताले छर्ने र बोर्डोपेस्ट चाहिँ बोटको हाँगा काटेको ठाउँमा चक्कुले खुर्की ब्रसले पोत्ने।
- वर्षातको समयमा पानीको सट्टा आलसको तेल वा स्टिकर प्रयोग गर्दा बोर्डोपेस्टलाई पानीले पखालिनबाट कम गर्न सकिन्छ।
- एकपटक बानएको बोर्डोपेस्ट वा बोर्डोमिश्रण २४ घण्टा भित्रै प्रयोग गर्नुपर्छ।

बोर्डो मिश्रण र बोर्डोपेस्ट कहिले र कसरी प्रयोग गर्ने?

हिउँद महिना (पौष-माघ) मा गर्नुपर्ने बगैँचा व्यवस्थापनको सम्पूर्ण कार्यहरू सकेपछि १ प्रतिशतको बोर्डो मिश्रणले बोटको सम्पूर्ण भाग भिज्ने गरि स्प्रे गर्नाले सुन्तला जात फलफूलमा सुषुप्त अवस्थामा बसेका दुसीजन्य रोगहरूलाई नियन्त्रण गर्न सकिन्छ। यसका साथै बोर्डोमिश्रण र बोर्डोपेस्टमा पाइने तत्वहरूले बोटलाई सुक्ष्म तत्व पनि आपूर्ति गर्ने भएकोले यस अवस्थामा गरिने स्प्रे ज्यादै महत्त्वपूर्ण हुन्छ। यसका साथै वैशाख महिनामा फल केराउको दाना अवस्थामा पुग्दा पनि १ प्रतिशतका बोर्डो मिश्रण प्रयोग गर्न सके अति लाभकारी हुन्छ। यसरी बनाएको विषादीलाई बोटमा काटछाट गरि सकेपछि लगाइन्छ। सुन्तला जात फलफूलहरूको बोटको फेदमा बोर्डो मिश्रणको झोल प्रयोग गर्नाले जरा तथा फेद कुहिने रोगलाई

नियन्त्रण गर्न सकिन्छ भने बोटमा छर्नाले पात र हाँगामा लाग्ने रोग निको पार्नुको साथै काटछाट गर्दा लागेका चोटपटक र घाउमा बोर्डो पेस्ट दल्दा उक्त घाउ निको हुन मद्दत पुर्याउँछ।

बोर्डो मिश्रण र बोर्डो पेस्ट के कस्ता रोग र किराहरूका निम्ति प्रयोग गर्ने?

क) ढुसीजन्य रोगहरू :

जरा कुहिने रोग :

वर्षको २ पटक पुस/माघ र वैशाख/जेष्ठ महिनामा ०.२% बोर्डो मिश्रणको घोल (२ भाग बोर्डोमिश्रणको घोलमा ९८ भाग पानी मिसाउने) बनाएर जरा र पातहरूमा छर्ने।

बोटको फेद कुहिने र गुद रोग :

प्रत्येक वर्ष वर्षा सुरु हुनुअगावै र वर्षा समाप्त भइसकेपछि बोर्डोपेस्ट बनाई बोटको फेददेखि १.५ फिट माथिसम्म पोत्रे साथै रोग लागि कुहिएको भाग चक्कुले हटाइ उक्त ठाउँमा बोर्डो पेस्टले पोत्रे। वर्षमा २-३ पटक (पुस, वैशाख र असोज महिना) बोर्डोमिश्रण छर्ने।

एन्थ्राकनोज, गुलाफी रोग, दाद रोग :

वर्षको ३ पटक पुस/माघ र वैशाख/जेष्ठ र भदौ/असोज महिनामा ०.२% बोर्डोमिश्रणको घोल बनाएर छर्ने।

Bordo Paste Preparation

मेलानोज रोग, ग्रीजी थोप्ले रोग, चिचिला फल झर्ने रोग, पट्टुके रोग :

प्रत्येक वर्ष माघ महिनामा १% बोर्डो मिश्रणको घोल बानएर छर्ने।

ख) ब्याक्टेरियाबाट लाग्ने रोगहरू :

क्याङ्कर वा खटिरे रोग :

नयाँ पालुवा आउनुअघि नै माघ महिनामा बोर्डो मिश्रण (६ ग्राम चुन, ६ ग्राम निलोतुथो प्रतिलिटर पानीमा) को झोल स्प्रे गर्ने। बोटको फेद वरिपरि सफा पारी १-१.५ हात सम्म बोर्डो पेस्टले लिपिदिने।

ग) किराहरू : माइट्स : १% बोर्डो मिश्रणको घोल बनाएर छर्ने।

लेखक भूमे गाउँपालिका रुकुमपूर्वका कृषि प्रसार
अधिकृत हुनुहुन्छ।

कार्यालयबाट प्रकाशित विभिन्न सूचनाहरु

भूमे गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

खाबाडबगर, रुकुम (पूर्व)
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

किसान सूचीकरण, कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्याङ्क र वैयक्तिक विवरण संकलन/दर्ता अभियान सञ्चालन सम्बन्धी सूचना ।

(प्रथम पटक सूचना प्रकाशित मिति :- वि.सं.२०७९/११/३० गते)

भूमे गाउँपालिका, रुकुम (पूर्व)को चालु आ.व.२०७९/८०को स्वीकृत वार्षिक विकास कार्यक्रम बमोजिम किसान सूचीकरण, कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्याङ्कका साथै नागरिकको वैयक्तिक विवरण संकलन/दर्ता अभियान मिति २०७९ चैत ७ गतेदेखि १३ गतेसम्म सञ्चालन हुने भएकाले घरपरिवारका सदस्यको सम्पूर्ण सक्ल कागजातहरुसाथ सम्बन्धित वडा कार्यालयमा उपस्थित भई अभियानलाई सफल पारिदिनुहुन अनुरोध छ ।

तथ्याङ्क/विवरण संकलन/दर्ताका लागि आवश्यक कागजातहरु:

१. स्पष्ट देखिने पासपोर्ट साइजको व्यक्तिगत फोटो १ प्रति ।
२. परिवारका सदस्यहरुको नेपाली नागरिकताको सक्ल प्रमाण-पत्र ।
३. जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपत्रको सक्ल प्रमाण-पत्र ।
४. कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य/बहुउद्देश्यीय फार्म दर्ता भएको भए सक्ल प्रमाण-पत्र ।
५. स्थायी लेखा नम्बर (PAN) तथा मूल्य अभिवृद्धि कर (VAT) दर्ताको सक्ल प्रमाण-पत्र ।
६. गत आ.व.२०७८/७९को करचुक्ताको सक्ल प्रमाण-पत्र ।
७. जग्गा भाडामा लिएको भए सक्ल करार सम्झौता-पत्र ।
८. परिवारका सदस्यहरुको जन्म/विवाह/वसाईसराई दर्ता/शैक्षिक योग्यताको सक्ल प्रमाण-पत्र ।
९. तथ्याङ्क/विवरणहरु पुष्टि हुने अन्य कागजातहरु ।

.....

(विशाल पुन मगर)

ना.प्रा.स. (कृषि सेवा केन्द्र)
 वि.सं. २०७९/११/३०

सम्पर्कका लागि:

१. कृषि प्रसार अधिकृत- स्वतन्त्र राज चौधरी :- ९८४९८०२७३२, ९८२२८२३८२६
२. ना.प्रा.स.- विशाल पुन मगर :- ९८६६९०४६५६, ९८१०९४०९९५
३. ना.प.से.प्रा.- नारायण बली :- ९८६८६०८७२३, ९८१३४५२११८

.....

(चन्द्रसिंह श्रेष्ठ)

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

पनासिंह श्रेष्ठ
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

भूमे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
खाबाड-बगर, रुकुम (पूर्व)

जनहितमा जारी सन्देश

- ☞ जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराइँ, सम्बन्ध विच्छेद जस्ता न्यक्तिगत घटनाहरु सम्बन्धित वडा कार्यालयमा गइ ३५ दिनभित्रै दर्ता गराऔँ ।
- ☞ आफूले तिर्नु/बुझाउनु पर्ने घर जग्गा कर, मालपोत कर, न्यवसाय कर लगायतका कर तथा शुल्कहरु समयमै बुझाउने बानी बसालौँ ।
- ☞ सार्वजनिक स्थलहरुमा जथाभावी फोहोर नफालौँ, आफ्नो घर आँगन सफा राखौँ र फोहरको उचित न्यवस्थापन गरौँ ।
- ☞ आफ्नो वरपर सञ्चालनमा रहेका विकास निर्माण कार्यहरुमा सहभागी हुँदै रेखदेख गरौँ ।
- ☞ आफ्ना नानी -बाबुहरुको शिक्षा, स्वास्थ्यमा ध्यान पुऱ्याऔँ ।
- ☞ विद्यालय जाने उमेर समूहका बालबालिकाहरुलाई विद्यालय पठाऔँ, आफ्नो समुदाय र विद्यालयहरुलाई बालमैत्री बनाऔँ ।
- ☞ गाउँघरमा रहेका पुराना पोखरीहरुको संरक्षण गर्दै थप नयाँ पुनर्भरण पोखरीको निर्माण गरी पानीका मुहानहरुको संरक्षण गरौँ ।
- ☞ बालविवाह सामाजिक अपराध भएकाले २० वर्षपछि मात्र विवाह गरौँ र गराऔँ ।
- ☞ सार्वजनिक सम्पत्ति, ऐतिहासिक, पुरातात्विक सम्पदाहरुको संरक्षण गरौँ ।
- ☞ वनमा आगलागी हुन नदिन सावधानी अपनाऔँ ।
- ☞ अपाङ्गता भएका न्यक्तिहरु, असहायहरु, जेष्ठ नागरिकहरु र बालबालिकाहरुलाई आवश्यक सहयोग गर्ने बानी बसालौँ ।
- ☞ न्यवसाय सञ्चालन गर्दा गाउँपालिका वा सम्बन्धित निकायमा अनिवार्य दर्ता गराइ सञ्चालन गर्ने गरौँ ।
- ☞ प्राविधिक सल्लाह बमोजिम उन्नत बीउबिजनको प्रयोग गरी कृषिजन्य वस्तुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरौँ ।
- ☞ घरेलु हिंसा, लैङ्गिक हिंसा, जातीय भेदभाव लगायतका सबै प्रकारका भेदभाव र हिंसाको अन्त्य गरौँ ।
- ☞ प्लास्टिक जथाभावी नफालौँ, प्लास्टिकको न्यून प्रयोग गरौँ, प्लास्टिकमुक्त गाउँ बनाउने अभियानमा सबैले सहयोग गरौँ ।